

Ârif Nihat Asya

SES VE TOPRAK

ÖTÜKEN

ARIF NİHAT ASYA; 1904 yılında İstanbul'un Çatalca ilçesine bağlı İnceğiz köyünde doğdu. Babası Ziver Efendi, annesi Fatma Hanım'dır. Yedi günlük iken babasını kaybetti. Üç yaşında iken annesi Osmanlı ordusunda görevli Filistinli bir subay ile evlendirildi. Bir erkek kardeşi doğdu. Aile Filistin'e dönerken dedesi, annesinin bütün çırpınmalarına rağmen, tek torunu Arif'in annesi ile gitmesine izin vermedi. Babaannesini vefat edince Arif'in bakımını Çatalca müftüsünün kızı olan halası Gülfem Hanım ile subay olan eniştesi Mehmet Fevzi Efendi üstlendi. Balkan savaşıdan hemen önce aile İstanbul'a göç etti. Halası aydın bir kadındı ve Arif'in iyi bir eğitim görmesini istiyordu. İlk ve ortaokulu 1920 yılında parasız yatılı olarak okuduğu Bolu Sultanisi'nde bitirdi. Bu okulun ikinci devresi kaldırılınca Kastamonu Sultanisi'ne (Lise) nakledildi. Böylece I. Dünya Savaşı'nı İstanbul, Bolu ve Kastamonu'da, Kurtuluş Savaşı yıllarını ise Kastamonu'da geçirdi.

Kastamonu yılları Arif Nihat Asya için çok önemlidir. Kastamonu Kurtuluş Savaşı'nın en önemli merkezlerinden biriydi. İşgale karşı direnişe ve millî mücadeleye katılmak için İstanbul'dan İnebolu yoluyla Anadolu'ya geçenlerin uğrak noktasıydı. Arif Nihat burada konaklayan vatanseverlerin toplantılarına katıldı, konuşmalarını dinledi, Mehmet Akif Ersoy, daha sonra Milli Eğitim Bakanı olacak Mustafa Necati Bey ile burada tanıştı. İlk şiirini burada çıkan Gençlik dergisinde yayınladı.

1923 yılında sultaniyi (lise) bitirdi ve yüksek öğrenimini yapmak üzere İstanbul'a döndü. O zamanki adı Darül-Muallimin-i Âliye olan Yüksek Öğretmen Okulu'nun Edebiyat Bölümü'ne kabul edildi. Burada okurken postanede telgraf bölümünde çalıştı. Anadolu Ajansı İstanbul temsilciliğinin muhabirliğini yaptı. Bir süre bu ajansın gece bültenini çıkardı. İlk şiir kitabı *Heykeltraş* 1924 yılında yayımlandı. 1926 yılında, son sınıftayken Hatice Semiha Hanım ile evlendi. Bu evliliğinden iki oğlu oldu. 1928 yılında edebiyat öğretmenini olarak Adana Erkek Lisesi'ne tayin edildi. On dört yıl boyunca Adana'daki Erkek Lisesi'nde, Kız ve Erkek Öğretmen Okulu'nda, Amerikan Kız Koleji'nde edebiyat öğretmenliği ve müdür yardımcılığı yaptı. 1934'te askerlik görevini yapmaya gitti ve Soyadı Kanunu gereği "ASYA" soyadını aldı. 1940 yılında ilk eşinden ayrıldı ve 1941 yılında Adana Erkek Lisesi'nde Kimya öğretmeni olan Servet Akdoğan ile evlendi. Bu evliliğinden de iki çocuğu oldu. 1942 yılında Malatya Lisesi'ne müdür olarak tayin edildi. 1945'te edebiyat öğretmeni olarak Adana Erkek Lisesi'ne geri döndü. 1947 yılında, üç yaşından beri haber alamadığı ve öldü bildiği annesinin Filistin'in Âkka şehrinde yaşadığını öğrendi ve eşi ve kızıyla birlikte Âkka'ya annesiyle buluşmaya gitti.

Adana'da kaldığı yıllar boyunca gazete ve dergilerde yayınlanan ve iktidarı eleştiren siyasî yazıları dolayısıyla çeşitli soruşturmalar geçirdi ve 1948'de Edirne'ye sürüldü. Onun nazarında vatanın her yeri kutsaldı ama "Arif Hoca"nın tayini Adanalıları çok üzdü ve 1950 seçimlerinde onu Seyhan'dan (Adana) milletvekili yapmak için binlerce imza topladılar. Böylece 14 Mayıs 1950 seçimlerinde Demokrat Parti milletvekili oldu ve Ankara'ya taşındı, ancak parti politikalarına hiç ısınmadı. Açık sözlü ve

doğru bildiğini her Őart altında söylemekten ekkinmediği için zaman zaman kendi partisini de eleŐtirmekten geri kalmadı.

1954 seçimlerinde tekrar aday olmadı ve öğretmenliğe geri döndü. Bir yıl kadar EskiŐehir Lisesi'nde çalıŐtıktan sonra Ankara Gazi Lisesi'ne tayin edildi. 1959 yılında Mill Eğitim Bakanlığı'nın gerçekleŐtirdiđi bir kültür programı çerçevesinde eşi ve 30 öğretmenle birlikte Kıbrıs'a gönderildi. LefkoŐa Erkek Lisesi'nde edebiyat ğretmeni olarak iki yıl çalıştı. Vatan ve bayrak sevgisi ve kitleleri etkileme gücü sayesinde özellikle KıbrıŐlı gençer üzerinde büyük etkisi oldu. 1961 yılında yurda döndü ve 1962 yılında emekli olarak sanat çalıŐmalarını hızlandırdı. Yurdu bir baŐtan bir baŐa dolaŐarak millî konulara dair konferanslar verdi. Mill ve manev değerlerimizi dile getiren Şiir ve nesir kitapları yayınladı. 1975 yılında, *Bayrak Őiirinin yazıldığı* ve çok sevdiği Adana'nın kurtuluş günü olan 5 Ocak tarihinde Ankara'da vefat etti.

Arif Nihat Asya binlerce ğrenci yetiŐtirmiŐ, onlara iyi insan olmayı, vatan ve bayrak sevgisini öđretmiŐ, vatansever bir ğretmen, Őair ve yazardır. En önemli özelliklerinden biri Türkçeyi inanılmaz bir maharetle kullanmasıdır. O bir "dil kuyumcusudur." Őiirlerinde ve nesirlerinde temiz, duru ve yaŐayan bir Türkçe kullanmıŐtır. Ama din ve bazı tarih konuları ele aldığı Őiirlerinde "eski dil"den kelimeler ve terkipler de yer alır. Kendisi bu tutumunu "Benim yalnız doğacaklardan değil, lmŐlerden de okuyucularım vardır" diye ifade etmiŐtir.

Arif Nihat Asya tarihine, millî değerlerine, millî kültürüne, vatanına, bayrağına derin bir aŐk ile bağlıdır. Bir tabiat aŐıđıdır. Vatan topraklarının dağına, taŐına, ırmağına, ovasına, ağacına, çiçeğine, beğine aŐıktır. "Sanatçı geçmiŐten, gelecekten, günden, çevreden, gaipten, canlılardan ve eŐyadan telepatiler alıp bunları bir terkiplerle, bir büyüyle, dinlenir, seyredilir, okunur hale getiren kabiliyettir... BoŐluktaki dalgaları bize hitap eder hale getiren cihazlar gibi..." diyen bir sanat aŐıđıdır. O bir gönül adamdır. Yaratılan her Őeye aŐıktır. Her türlü güzelliğe karşı olan sevgisi onu sonunda mutlak güzel'e, Allah sevgisine ulaŐtırmıŐtır.

Eserleri:

A. Şiir kitapları

1. Heykeltraş 2. Bir Bayrak Rzđar Bekliyor 3. Kubbe-i Hadrâ 4. Rubâiyât-ı Ârif 5. Kıbrıs Rubâileri 6. Nisan 7. Kökler ve Dallar 8. Emzikler 9. Kova Burcu 10. Dualar ve Âminler 11. Yrek 12. Köprü 13. Kundaklar 14. Avrupa'dan Rubâiler 15. Aynalarda Kalan 16. Divane-i Ârif 17. Basamaklar 18. Byyn Kızlar Byyn 19. Fatihler lmez 20. Yerden Gökten 21. Ses ve Toprak 22. Takvimler

B. Nesir Kitapları

23. YaŐıđımın Rüyası 24. Ayetler (Kanatlarını Arayanlar) 25. Kanatlar ve Gagalar 26. Enikli Kapı 27. Terazi Kendini Tartamaz 28. Tehdit Mektupları 29. Onlar Bu Dilden Anlar 30. Aramak ve Syleyememek 31. Aynın Aynasında 32. Kubbeler 33. Sevgi Mektupları

∞ TOPRAK ∞

ŞEB-i ARUS

Yıkayıp, süslenip tabutlanmak;
Halka i'lândır cülusumuzu...
Sonra –her yıl– bizim de kutlayacak
Çıkar –elbet– Şeb-i Arus'umuzu.

5 Ocak 1975

NAAT

–Celâl Emrem'e–

Sıkıntılarla bunaldıkça rûhumuz şurda,
Salevât'iyile rûha meltem olan;

Gönülde, ma'bede
Adı «Allah» adıyla tev'em olan;

Gökte Âdem'den önce halkedilen
Ve inip enbiyâya hâtem olan;

Ordan âşinâsı Havvâ'nın,
Oradan âşinâ-yı Âdem olan;

Sonra hurremliğiyle ümmetinin
İki dünyâda şâd ü hurrem olan...

Sen ki ümmî kalansın ömrünce
Gökten «İkra!» sesiyle mülhem olan;

Arş-ı A'lâ'da –bir gönül gecesi–
Hak'la sır-ı visâle mahrem olan;

Diyen, demişti ki: «İnsandır ahsen-i takvîm!»
Demekteyiz sana biz: «Zübde-i dü âlem olan!»

Burda doğmuş son âşinâ sensin...
Kudûmü müjde bizimçin, üfûlü mâtem olan;

Şefâat et –kereminden– Nihâd'a, ey rüsûl-i
Kirâm içinde –müsellem– Resûl-i Ekrem olan!

---

* **Tev'em:** ikiz, eş, benzer; **Enbiyâ:** peygamberler; **Hâtem:** son, sonuncu; **Âşinâ-yı Âdem:** Âdem'in tanıdığı, Âdem'i tanıyan; **Hurrem:** sevinçli; **Şâd:** sevinçli, mutlu; **Ümmî:** okuma-yazma bilmez, anadan doğduğu gibi kalmış; **İkra':** oku! (Hazret-i Muhammed'e ilk vahyedilen âyetin ilk kelimesi); **Sesiyle mülhem olan:** sesiyle ilhâm alan; **Arş-ı A'lâ:** göğün en yüksek katı, Tanrı makaamı; **Visâl:** kavuşma (aşkta); **Sırr-ı visâl:** kavuşma sırrı; **Sırr-ı visâle mahrem olan:** kavuşma sırrına kimse farkında olmadan erişen; **Ahsen-i takvîm:** yaradılışın en şekilde olan eseri; **Zübde:** özet, hulâsa; **Dü âlem:** iki dünyâ; **Zübde-i âlem:** iki dünyânın özeti, hulâsası, özü; **Âşinâ:** yabancı olmayan, tanıdık, halden anlayan; **Kudûm:** gelmek, dünyâya gelmek; **Üfûl:** kaybolmak, ölmek; **Rüsûl:** Peygamberler; **Kirâm:** muhterem, ulu, soylu kişiler; **Rüsûl-i kirâm:** ululukları, soylulukları şüphe götürmeyen bütün peygamberler; **Müsellem:** kabul edilmiş, oy birliğiyle kabul edilmiş; **Resûl:** Peygamber; **Ekrem:** en ulu, en asil; **Resûl-i Ekrem:** en ulu peygamber.

MEVLÂNÂ

Yıllar yılı gurbetlere sabretti de gitti;
Her hâli için Tanrı'ya şükretti de gitti.

Yaz kış, sabah akşam, gece gündüz demeden o,
Esmâ-ı İlâhiyyeyi zikretti de gitti...

Yaz kış, sabah akşam otururken ve dönerken
Esrâr-ı İlâhiyyeyi fikretti de gitti.

Kalkınca kudumlerle ve neylerle semâ'a
Her akşamı bir Leyle-i Kadr etti de gitti.

«Ârif kişiler gönlü yerimdir!» diyerekten
Sevdâsını âriflere nezretti de gitti.

Herkes bilir ömrünce gönül kırmadı şurda;
Ömrünce sevâb işledi, hayr etti de gitti.

İnşâdedecektir onu güller de dalından:
Evrâd'ını bülbüllere öğretti de gitti.

Duyguyla, tefekkürle kanadlandı yerinden;
Her fikri ve her duyguyu şî'r etti de gitti.

Hüsnün dili, aşkın dili, gönlün dilidir bu...
İhsânını nîsan gibi neşretti de gitti.

Gözler bularak bakmak için sende ey Asya,
Her yıl düğün âyînini seyretti de gitti.

Tahrilli Yeşil Kubbe'nin üstünde hilâli
Yollarda kalan yolcuya Bedr etti de gitti.

Mutriblere «Ney üfle, kudüm vur!», sana, şâir,
«Yaz, söyle ve anlat!» diye emretti de gitti.

Bir kısmına tesbîhini has bendelerinden,
Bir kısmına ilhâmını devretti de gitti.

---

* **Esmâ-i İlâhiyye:** Tanrı adları; **Esrâr-ı İlâhiyye:** Tanrı sırları; **Leyle-i Kadr:** Kadir Gecesi; **Nezretmek:** adamak; **Evrâd:** tarikatlarda günün belli saatlerinde okunan âyetler, hadisler ve duâlar; **Hüsn:** güzellik; **İhsân:** iyilik; **Bedr:** dolunay; **Mutrib:** çalgıcı; **Has bendeler:** özel hizmetine bakan bağlılar.

HIZIR

«Hayâtım ermeden sona
Çileden, mihnetten, kahırdan;
Bana birini yolla, dedim,
Yirmi birinci asırdan!»

Dileğim bu oldu «Dile benden
Ne dilersin?» diyen Hızır'dan.

İstedim, ki yakınlığı sıcak olsun; teninin
Rengi gündüz sedeften, gece bakırdan!
Biraz yosundan gelsin kokusu,
Biraz ıtırdan...
Bugün doğsun biri yarın
Biri dün olan iki sırdan!

Sözünde durdu Hızır; getirdi bana
Böyle birini yirmi birinci asırdan!

MÜNÂCAT

Ne yapsak, neylesek bizden hayır yok:
Tedennîyiz, sokuutuz, inhidâmız.

Demek, Tanrı'm, ezel kaydında böyle
Yazılmış intihâmız, ibtidâmız!

Fakat neyler –yarın– Rûz-i Cezâ'da
Înâyetten ve rahmetten cüdâmız!

Nasıl varmaz Habîb-i Kibriyâ'na
«Şefâat yâ RESÛLÂLLAH!» nidâmız!

Fakîriz, bîkesiz, bîçâreyiz biz
Meded olmazsa senden, ey Hudâ'mız!

Haber gelmez tesellîden, şifâdan;
Bükâdır, şehkadır burdan sadâmız!

Ufuksuz, âşinâsız çöllerinde
Garîbânız, ki nevmîdî gıdâmız!

Bilir dağ-taş, bilir deryâ vü sahrâ
Ki feryâd-ı müdâmız!

Nasıl varmaz Habîb-i Kibriyâ'na
«Şefâat yâ RESÛLALLAH!» nidâmız!

---

* **Tedennî:** gerileme; **Sukuut:** düşme; **İnhidâm:** yıkılış; **İntihâ:** son; **İbtidâ:** başlangıç; **Rûz-i Cezâ:** İlahî muhakeme günü; **Cüdâ:** ayrı düşmüş; **Habîb-i Kibriyâ:** Tanrı'nın Sevgilisi=Hazret-i Muhammed; **Hudâ:** Allah; **Bükâ:** ağlama; **Şehka:** hıçkırık; **Garîbân:** garibler; **Nevmîdî:** umutsuzluk; **Sahrâ:** çöl; **Feryâd-ı müdâm:** devamlı feryâd.